



Startbeslissing

MIRT-Verkenning Oeffelt



Colofon

Uitgegeven door	Ministerie van Infrastructuur en Milieu DG Ruimte en Water	Provincie Noord-Brabant
Datum	25 januari 2017	
Status	Definitief	

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN
MILIEU,

GEDEPUTEERDE NATUUR, WATER EN MILIEU,
tevens voorzitter van de Bestuurlijke
begeleidingsgroep MIRT-verkenning Oeffelt,

Mw. drs. M.H. Schultz van Haegen-Maas
Geesteranus

Dhr. J.J.C. van den Hout



Inhoudsopgave

1	INLEIDING	5
1.1	AANLEIDING VOOR DE STARTBESLISSING	5
2	OPGAVEN EN DOEL	8
2.1	REIKWIJDTE VAN DE VERKENNING	8
2.2	BEOOGD RESULTAAT VERKENNING	8
2.3	OPLOSSINGSRICHTINGEN	8
2.4	SAMENHANG RIJKS- ER REGIONALE DOELEN	9
2.5	MEEKOPPELKANSSEN, RAAKVAKKEN	9
2.6	KOSTENRAMING EN ZICHT OP FINANCIERING	10
3	AANPAK, PLANNING EN ORGANISATIE	11
3.1	AANPAK EN PLANNING	11
3.2	BENODIGDE PLANOLOGISCHE PROCEDURE	11
3.3	ORGANISATIE	12
3.4	PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE	12
3.5	SAMENHANG MET ANDERE KOPLOPERPROJECTEN LANGS DE MAAS	12



1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor de Startbeslissing MIRT-verkenning Oeffelt

Op 27 januari 2015 heeft de Minister van Infrastructuur en Milieu aan de Stuurgroep Deltaprogramma Maas (SDM) gevraagd om met voorstellen te komen voor kansrijke rivierverruimende maatregelen, in samenhang met dijkversterkingen voor de Maas, zogenaamde koploperprojecten. Met als doel om MIRT-verkenningen te gaan starten in het najaar van 2016. De Minister heeft hierbij voor de Maas 100 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de meerkosten van rivierverruiming.

De SDM heeft een Regionaal Voorstel Maas uitgewerkt voor een samenhangend pakket van maatregelen als antwoord op het verzoek van de minister. Het Regionaal Voorstel Maas bestaat uit maatregelen voor rivierverruiming, dijkversterking en de z.g. systeemmaatregelen. Het koploperproject Oeffelt maakt onderdeel uit van het regionaal voorstel.

In het BO-MIRT van 12 oktober 2016 is ingestemd met het Regionaal Voorstel voor de Maas, en met de start van een MIRT-verkenning Oeffelt. De voorliggende startbeslissing markeert de start van de MIRT-verkenningfase.

Aanleiding voor het koploperproject Oeffelt

Er ligt een grote hoogwaterveiligheidsopgave in het noordelijk Maasdal. In de Voorkeursstrategie Maasvallei (Provincie Limburg, 2013) is het gebied genoemd als mogelijk interessant om met twee omvangrijke groene rivieren een substantiële daling van de hoogwaterstanden te realiseren. Het gebied kent echter hoge cultuurhistorische waarden in de vorm van een groot en omvangrijk areaal aan maasheggen. De regio wil het gebied landschappelijk en recreatief ontwikkelen, het kleinschalig heggenlandschap behouden en versterken.¹ Om die reden ontberen brede geulen door het gebied draagvlak.

In de regio wordt de urgentie gevoeld om een deel van deze omvangrijke hoogwaterveiligheidsopgave op korte termijn in te passen in het cultuurhistorisch waardevolle maasheggebied. De urgentie in combinatie met mogelijke synergie in de uitvoering van maatregelen was de aanleiding voor de start van een onderzoek naar de korte termijnoplossingen voor hoogwaterveiligheid in het maasheggebied (koploperproject Oeffelt).

Resultaten onderzoek koploperproject Oeffelt

In de eerste helft van 2016 is onder de regie van de provincie Noord Brabant gezamenlijk met de regio onderzoek uitgevoerd naar kansrijke korte termijnoplossingen voor de hoogwaterveiligheid in het Maasheggebied Oeffelt /Vortum. Dit heeft geresulteerd in een bestuurlijke keuze voor het aanpakken van de hydraulische flessenhals ter hoogte van de brug over de Maas bij Oeffelt.

Daar waar de brede geulen uit de voorkeursstrategie Maasvallei weinig draagvlak hebben, geldt dat voor de korte termijn oplossing, waarbij de flessenhals bij de brug Oeffelt-Gennep (N264) wordt verruimd, breed bestuurlijk draagvlak is onder de betrokken partijen. Door het verruimen van de flessenhals wordt een substantiële bijdrage geleverd aan de hoogwaterveiligheidsopgave in het gebied.

De oplossingsrichting voor de flessenhals omvat een verruiming van de doorstroomcapaciteit van

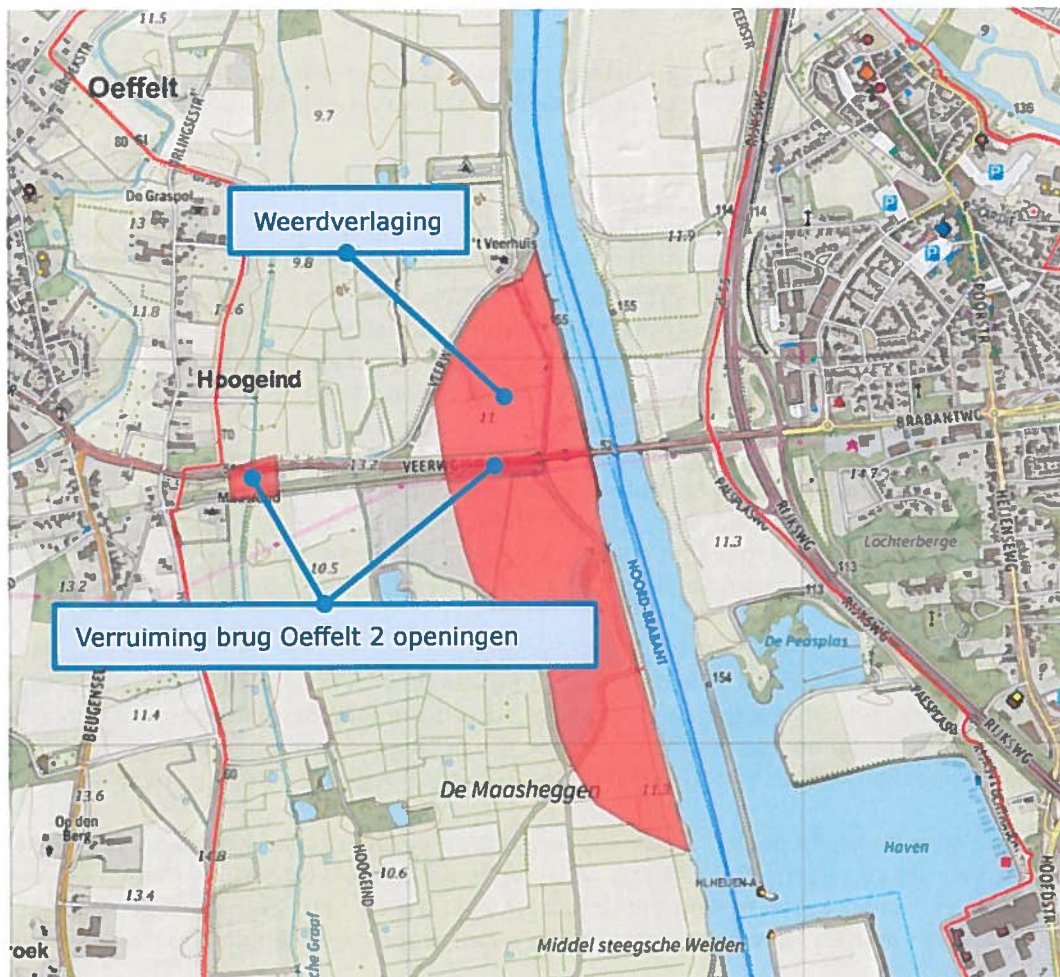
¹ De regio werkt al een groot aantal jaren samen aan een Integraal Gebiedsprogramma Maasheggen/Uitvoeringsprogramma Noordelijke Maasvallei.



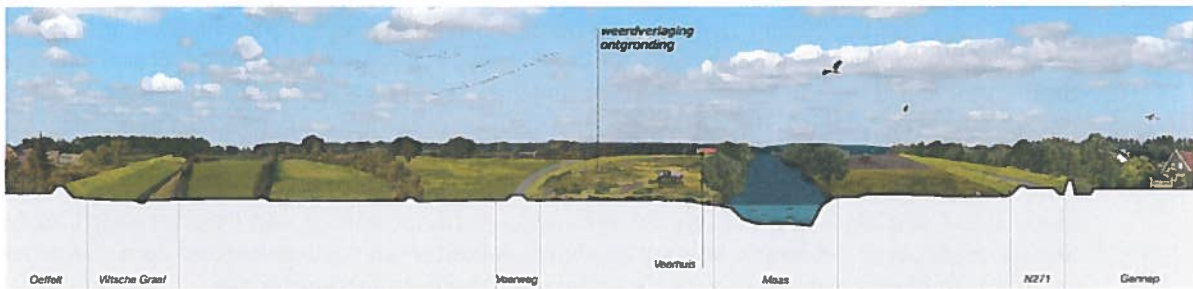
de Maas door twee openingen in het grondlichaam van de weg (N264) en het daaraan parallel lopende 'Duits lijntje' en een weerdverlaging langs de oever van de Maas (Figuur 1-1 en 1.2)

Zo wordt duidelijk richting gegeven aan de kansrijke verruimingsoplossingen voor de toekomst, waarmee ruimte wordt gecreëerd voor de uitwerking van de andere ruimtelijke ambities voor het gebied zoals realisatie van Natuurnetwerk Brabant, KRW maatregelen, recreatieve ontwikkelingen en het versterken van het cultuurhistorisch waardevolle maasheggenlandschap.

Tevens liggen er mogelijkheden voor synergie met de verbetering van de infrastructuur die de regio wil realiseren om het intensieve fietsverkeer over de brug (o.a. schoolgaande jeugd) veiliger te maken.



Figuur 1-1 Maatregelen verruiming flessenhals Oeffelt



1 Weerdverlaging, uitzicht vanaf Provinciale weg naar het noorden



2 Doorlatend maken landhoofd (2 openingen) en weerdverlaging, uitzicht vanaf Veerstoep naar het zuiden

Figuur 1-2 Schematische weergave verruiming flessenhals Oeffelt



2 Opgaven en doel

2.1 Reikwijdte van de verkenning

De MIRT-verkenning Oeffelt richt zich op de verruiming van een flessenhals in de Maas ter plaatse van de provinciale weg N264 Oeffelt- Gennep. Deze weg ligt op de Brabantse oever in de brede uiterwaard van de Maas op een grondlichaam. Direct daarnaast ligt het grondlichaam van het voormalige spoorlijn, het zg. Duits-lijntje'. Door deze grondlichamen op twee plaatsen open te maken over een lengte van ca. 250 en 120m, en de provinciale weg op deze plaatsen op een brug te leggen, krijgt de Maas meer ruimte. Deze ruimte wordt verder nog vergroot door aansluitend een afgraving (zg. weerdverlaging) en herinrichting van de uiterwaard uit te voeren aan de maasoever. Hiermee kunnen gebiedskwaliteiten en natuurwaarden verder worden vergroot en neemt het effect voor de hoogwaterbescherming verder toe.

De huidige brug over de Maas blijft ongemoeid en behoort niet tot het project. Uitgangpunt is dat het resterende grondlichaam van het 'Duitse lijntje' als cultuurhistorische drager behouden blijft evenals de cultuurhistorisch waardevolle pijlers en landhoofd van de oude spoorbrug (status rijksmonument).

Aanvullende maatregelen, (dijkversterking/-verhoging en/of rivierverruiming) die in dit deel van de Maas nodig of mogelijk zijn om aan de hoogwaterbeschermingsopgave voor de lange termijn te voldoen, maken geen onderdeel uit van de MIRT-verkenning.

2.2 Beoogd resultaat verkenning

Het beoogd resultaat van de verkenning is een bestuurlijk gedragen en door de Bestuurlijke begeleidingsgroep Oeffelt vastgestelde voorkeursvariant, inclusief een sluitende businesscase. De hiervoor benodigde producten voldoen aan de spelregels van het MIRT. Op basis van deze documenten neemt het BO-MIRT een besluit (voorkeursbeslissing in het BO-MIRT) over de planuitwerkingsfase.

De voorkeursvariant bestaat uit een integrale uitwerking van 3 bouwstenen:

- de oplossingsrichting voor de inpassing van de openingen in het grondlichaam van de weg (N264) en de oude spoorlijn ('Duits lijntje');
- de oplossingsrichting voor de landschappelijke inpassing van de weerdverlaging in het cultuurhistorisch waardevol maasheggebied (incl. herbegrenzig Natuurnetwerk Brabant),
- de oplossingsrichting voor het overbruggen van de 2 openingen in de N264 en aansluiting op de brughoofden/pijlers met monumentale status.

Het uitgevoerde onderzoek (2016) heeft naast een concrete oplossingsrichting die verder wordt uitgewerkt in de verkenningsfase, een aantal inhoudelijke aandachtspunten voor het vervolg opgeleverd. Deze aandachtspunten krijgen een plaats bij de verdere uitwerking. Onderdeel van de verkenningsfase is, om te beginnen met een inventarisatie naar de compleetheid van deze lijst met aandachtspunten en wat er verder moet worden meegenomen in de uitwerking.

2.3 Oplossingsrichtingen

Het onderzoek van het koploperproject Oeffelt heeft een duidelijke oplossingsrichting opgeleverd. Een effectieve hoogwaterveiligheidsmaatregel die op de korte termijn realiseerbaar



is door het aanpakken van de hydraulische flessenhals bij Oeffelt.

Uit de uitgevoerde berekeningen blijkt dat het grootste effect wordt bereikt met een verruiming van de doorstroomopening dicht tegen het zomerbed aan. Het betreft hier een opening van ca. 250m aangevuld met een extra opening van ca. 120m ter hoogte van de Viltse graaf.

De verruiming van de doorstroomopening op twee plaatsen (resp. ca. 250 en 120 m) inclusief de weerdverlaging is een kosteneffectieve rivierverruimingsmaatregel ter plaatse van de brug. Een grotere verwijdering van de grondlichamen levert niet meer waterstandsdeling op. Daarnaast bieden de doorstroomopeningen een duidelijk kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied. De maatregel heeft een hoog 'no-regret' gehalte. Dit niet alleen door een blijvende verruiming van de flessenhals, maar ook doordat maatregelen benedenstrooms hierdoor effectiever worden. De effecten zijn tot ca 50 km stroomopwaarts merkbaar.

2.4 Samenhang rijks- en regionale doelen

Met het koploperproject Oeffelt wordt een belangrijke stap gezet om de waterveiligheid in het gebied voor de toekomst te borgen. Dat is van belang voor de regio en is onderdeel van het nationaal beleid. Tegelijkertijd ligt er ook een duidelijke ambitie vanuit de regio voor het versterken van de kwaliteit van het gebied (natuurwaarden, cultuurhistorie) en vergroten van de aantrekkelijkheid ten behoeve van economische ontwikkeling van toerisme en recreatie. De rijksdoelen op het gebied van waterveiligheid en Kaderrichtlijn Water zijn in het gebied rond Oeffelt goed te combineren met de regionale ambities op het gebied van ecologische verbindingen, de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant en de ambities van de regio voor het herstel en versterken van het cultuurhistorisch waardevol maasheggengebied.

2.5 Meekoppelkansen, raakvlakken

In het uitgevoerde onderzoek zijn een aantal meekoppelkansen geïdentificeerd die in de verkenningsfase nader worden uitgewerkt.

- In het gebied is sprake van een opgave in de realisering van het Natuurnetwerk Brabant. De provincie Brabant wil de begrenzing van dit natuurnetwerk zodanig herschikken dat optimaal aangesloten kan worden bij de herinrichting van gebieden (weerdverlaging). Hiermee komen gelden beschikbaar als cofinanciering voor deze maatregel en kan meerwaarde bereikt worden.
- Door het realiseren van de brede doorstroombare opening langs de Maas, wordt ook de barrièrewerking van het grondlichaam van de N264/'Duits lijntje' voor de ecologische verbindingzone opgeheven. Hierdoor ontstaan ook extra mogelijkheden voor recreatief toeristische aantrekkelijke verbindingen onder de (nieuwe) bruggen door.
- De regio schat in dat er vanuit de Kaderrichtlijn Water mogelijkheden zijn voor Rijkswaterstaat om op de korte termijn de oeverstrook van de weerdverlaging in te passen in de KRW-opgave voor dit gebied.
- De geplande weerdverlaging sluit aan bij een groot deel van de oude en lopende ontgrondingen. Een meekoppelkans bestaat er uit om naar wens van SBB de inpassing en afwerking van de oude en lopende ontgrondingen ten zuiden van de brug bij Oeffelt te verbeteren, door het bergen van vrijkomende (niet vermarktbaar) grond waardoor bestaande plassen worden verondiept.
- Besparing Hoogwaterbeschermingsprogramma doordat (geplande) dijkversterkingen minder zwaar, hoog of later uitgevoerd kunnen worden als gevolg van de waterstandsdeling door de verruiming van het doorstroomprofiel in de Maas.



De belangrijkste raakvlakprojecten in de omgeving zijn:

- Integraal Gebiedsprogramma Noordelijke Maasvallei (voorheen IGP-Maasheggen), dat wordt getrokken door de gemeente Boxmeer. Doel van dit programma is het versterken van de cultuurhistorisch waardevolle Maasheggen en het komen tot een UNESCO-status voor het Maasheggenlandschap en de versterking van de economische vitaliteit door het gebied aantrekkelijker te maken voor recreatie en toerisme.
- Fietsverbinding over de Maas.

2.6 Kostenraming en zicht op financiering

Kostenraming

In het onderzoek zijn de kosten van de oplossingsrichting geraamd volgens de Standaardsystematiek voor kostenramingen 2010 (SSK 2010). Vanwege de beperkt beschikbare informatie, is de geschatte variatiecoëfficiënt 50%.

De kosten van de maatregel Oeffelt worden geraamd op ca.€ 41,1 mln.

Zicht op financiering

De financiële dekking bestaat uit HWBP-geld (vermeden kosten dijkverzwaring), MIRT-bijdrage, KRW-gelden en bijdrage uit de regio.

- De vermeden kosten dijkverzwaring zijn voornamelijk ingeschat op €14 mln. Ze zijn bepaald op basis van de bijdrage aan de te verwachten waterstandsaling;
- De mogelijke KRW-bijdrage bedraagt op grond van de inschatting van de regio €2 mln.;
- De MIRT-bijdrage wordt indicatief geraamd op 13,9 mln.;
- De regio bijdrage is indicatief 8 mln. en bestaat uit bijdragen van de provincie Noord Brabant, de provincie Limburg, de gemeente Boxmeer en het Groen Ontwikkelingsfonds Brabant (GOB).

Tabel 2.6 Kostenraming en financiering maatregel Oeffelt- 2 openingen.

Project	Kosten * in € mln.	Financiering in € mln.					
		HWBP**	Bijdrage regio	KRW	MIRT bijdrage	Te kort	
Oeffelt 2 openingen	41,1	14	Provincie Noord Brabant Provincie Limburg GOB*** Gemeente Boxmeer****	4 3 0,5 0,5	2	13,9	3,2

* Opgenomen zijn de kosten voor de rivierverruimende maatregelen, bandbreedte 50%

**Dit betreft de vermeden dijkversterkingskosten

*** Bijdrage tbv herbegrenzing Natuurnetwerk Brabant

****Bijdrage tbv gebiedsontwikkeling cultuurhistorisch monument Maasheggen en recreatieve verbindingen

Voor de MIRT-bijdrage uit het budget meerkosten rivierverruiming is daarbij van belang dat op het totaalpakket van de acht projecten langs de Maas nog een financieel tekort bestaat van in totaal 23,5 mln. Voor Oeffelt is het indicatief tekort geraamd op 3,2 mln. In de verkenningsfase zullen alle genoemde projecten verder worden uitgewerkt, inclusief een nadere uitwerking van de kostenraming. Daarbij wordt gekeken of de kosten omlaag gebracht kunnen worden. Bijvoorbeeld door scope aanpassingen, hogere besparingen op het HWBP of door aanvullende financiering. Indien een tekort blijft bestaan op het pakket van maatregelen van de acht projecten, dan zullen Rijk en regio deze gezamenlijk nader prioriteren.



3 Aanpak, Planning en Organisatie

3.1 Aanpak en planning

Bij het uitvoeren van de verkenning zal de systematiek van de MIRT-verkenning worden gevolgd. De volgende onderstaande fases worden onderscheiden. Deze zullen in het plan van aanpak explicieter worden uitgewerkt en beschreven.

Activiteiten

Op basis van de MIRT systematiek worden in ieder geval de onderstaande activiteiten onderscheiden:

<p><i>Startfase</i> <i>Opstarten project en probleemanalyse.</i> <i>Door betrokken overheidsorganisaties wordt een Startdocument en plan van aanpak opgesteld voor de verkenning.</i></p> <p><i>Analytische fase</i> <i>Genereren oplossingsrichting en zeef 1.</i> <i>In deze fase wordt een set aan oplossingsrichtingen gegenereerd en worden deze kwalitatief beoordeeld. Uit deze set oplossingsrichtingen selecteert de Bestuurlijke Begeleidingsgroep een beperkt aantal kansrijke alternatieven.</i></p> <p><i>Beoordelingsfase</i> <i>Alternatieven worden beoordeeld en geselecteerd en zeef 2.</i> <i>In deze fase worden kansrijke alternatieven nader uitgewerkt en beoordeeld om tot een voorkeursalternatief te komen.</i></p> <p><i>Besluitvormingsfase</i> <i>Bestuurlijke verankering en voorkeursbeslissing.</i> <i>Het voorkeursalternatief wordt voorgelegd aan de bestuurders en vastgesteld. Het besluit om niet door te gaan naar de planuitwerking kan ook een besluit zijn. Afspraken over het vervolgproces worden vastgelegd in de voorkeursbeslissing</i></p>
--

Figuur 3.1 Fasering MIRT-verkenning

Beoordelingskader

Aan het begin van de verkenning zal een beoordelingskader worden opgesteld en bestuurlijk vastgesteld. Deze helpt bij het uiteindelijke bepalen van het voorkeursalternatief. De in de onderzoeksfase gehanteerde criteria zijn daarbij de basis en worden verder verfijnd. Naast de bijdrage aan waterveiligheid en kosteneffectiviteit vindt ook een beoordeling plaats op criteria zoals invloed op wonen, landbouw, natuurwaarden, cultuurhistorische waarden, recreatie en infrastructuur. Ook zal aandacht worden besteed aan de aspecten van beheerbaarheid (investeringen en beheerskosten).

3.2 Benodigde planologische procedure

Tijdens de MIRT-verkenning wordt toegewerkt naar een integrale voorkeursvariant voor de verruiming van de doorstroomcapaciteit van de flessenhals die gevormd wordt door het



grondlichaam van de N264 in de uiterwaarden ter hoogte van de brug Oeffelt-Gennep over de Maas.

De maatregel bestaat uit 3 bouwstenen:

- 2 openingen in het grondlichaam van de N264
- 2 openingen in het grondlichaam van het 'Duits lijntje'
- Weerdverlaging ten noorden en zuiden van de brug langs de oever van de Maas.

De maatregelen passen binnen het huidige bestemmingsplan en zijn niet gemeentegrens overstijgend. Een bestemmingsplanwijziging, provinciaal inpassingsplan of structuurvisie is daarom als planfiguur niet bruikbaar. Nu de insteek van het project van waterstaatkundige aard is, ligt een projectplan of vergunning op grond van de Waterwet het meest voor de hand als planologische figuur. In het plan van aanpak zal een definitieve keuze worden gemaakt.

Ingeval wordt gekozen voor een projectplan Waterwet is sprake van een mer-beoordelingsplichtige activiteit. (categorie D3.2 zijnde de aanleg, wijziging of uitbreiding van werken inzake kanalisering of ter beperking van overstromingen, met inbegrip van primaire waterkeringen en rivierdijken). Ingeval wordt gekozen voor een watervergunning is geen MER of mer-beoordeling van toepassing. Mede vanwege de wens voor een zorgvuldig omgevingsproces kan nog gekozen worden om, eventueel in plaats van de mer-beoordeling, vrijwillig een MER uit te voeren. Ook die keuze wordt in het plan van aanpak definitief gemaakt.

3.3 Organisatie

Trekkerschap en betrokken partijen

De onderzoeksfase is uitgevoerd onder trekkerschap van de provincie Noord Brabant. Ook in de vervolgfase, de MIRT-verkenning, neemt de Provincie Noord Brabant deze rol op zich. In de vervolgfase zal de samenwerking en afstemming met Brabantse en Limburgse partijen die in de onderzoeksfase betrokken zijn, worden voortgezet.

Een aantal direct betrokken partijen (Gemeente Boxmeer, RWS, SBB, waterschap Aa en Maas en de provincie Limburg) hebben commitment uitgesproken voor actieve participatie in de verkenningsfase van het MIRT.

In de verkenning wordt toegewerkt naar een integraal voorkeursalternatief. De formele verantwoordelijkheden voor de besluiten die onderdeel zijn van het voorkeursalternatief blijven bij de afzonderlijke partners. In het plan van aanpak worden en de verschillende opgaven van partijen in het projectgebied nader uitgewerkt en concreet gemaakt en worden rollen, taken en verantwoordelijkheden van partijen nader omschreven.

3.4 Participatie en communicatie

In de verkenningsfase zal de samenwerking tussen partijen worden gecontinueerd en verder uitgebreid. In het plan van aanpak wordt met partijen afgesproken op welke wijze participatie en communicatie vorm krijgt.

3.5 Samenhang met andere koploperprojecten langs de Maas

In het BO-MIRT van 12 oktober hebben Rijk en regio conform het regionaal voorstel Maas besloten te starten met drie MIRT-Verkenningen naar riviervervuiling: Venlo, Ravenstein-Lith en Oeffelt. Tevens hebben zij besloten om de systeemmaatregelen bij Thorn, Baarlo, Venlo-



Velden, Arcen en Well mee te nemen in de HWBP verkenningen. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen gaan bovendien door met vier lopende onderzoeken. Die hebben betrekking op Maastricht, Lob van Gennep, Waterfront Ravenstein en het Maasoeverpark ter hoogte van 's Hertogenbosch. Deze projecten maken geen onderdeel uit van de verkenning Oeffelt, maar hebben wel invloed op de waterstand binnen het project gebied. De komende jaren wordt onder andere via deze projecten en het regioproces de Voorkeursstrategie rivieren verder geconcretiseerd en uitgewerkt in het traject 'lange termijnambitie rivieren', dat de medio 2018 afgerond moet zijn. Na de besluitvorming medio 2018 over de adaptieve uitvoeringsstrategie is duidelijk hoe het samenspel van dijkversterking en rivierversuiming er voor de (bedijkte) Maas uitziet. Dan moet helder zijn met welke waterstand er voor het projectgebied rekening gehouden moet worden. Op basis daarvan kan vervolgens in de verkenning een voorkeursalternatief voor de dijkversterking en rivierversuiming worden uitgewerkt en vastgesteld. Gezien deze samenhang is het belangrijk dat de verkenning voor Oeffelt en de uitwerking van de voorkeursstrategie goed op elkaar zijn afgestemd.

